

ANOUK BEERENTS

SPIEGELHISTORIE AAN DE GRACHT

ALS JE OGEN DE SPIEGELS VAN
JE ZIEL ZIJN, ZOU JE DIE
BEWERING DAN OOK MOGEN
OMDRAAIEN EN VERONDER-
STELLEN DAT EEN SPIEGEL DE
ZIELEN REFLECTEERT VAN AL
DIE OGEN DIE ERIN HEBBEN
GEKEKEN? DAT ZOU, HISTOR-
ISCH GEZIEN, BUITENGEWOON
INTERESSANTE ONTMOET-
INGEN OP KUNNEN LEVEREN
IN HET ATELIER VAN ANOUK
BEERENTS.

Ruim driehonderd antieke spiegels uit de achttiende en negentiende eeuw hangen in het atelier van Anouk Beerents te pronken. Elk exemplaar heeft zijn eigen verhaal. De honderd tot tweehonderd jaar oude spiegels zijn immers, op bovenstaande veronderstelling doorborend, getuige geweest van heimelijke oogcontacten tijdens staatsdiners, spiedende blikken tijdens gearrangeerde ontmoetingen, droevige, vrolijke, ijdele, strenge en kinderlijke blikken. Kortom, als ze net als de spiegel van Sneeuwwitjes boze schoonmoeder zouden kunnen spreken, hadden hun woorden geschiedenis kunnen schrijven. 'Als je daarover doordenkt is dat mateloos fascinerend, vind je niet? Vraagt Anouk me in haar sfeervolle atelier, werkplaats annex winkel in een oer-Hollands, oud fabriekspand aan de Prinsengracht, hartje Amsterdam. Ze heeft het ruime pand stijlvol ingericht met grote grijze oranjerieuren, louvre luiken en zinken lantaarns. De spiegels hangen met kettingen aan een ingenieus schuifstelsel langs de wand, weerkaatsen duizenden malen het licht en geven de ruimte een verrassende dimensie. Veertien jaar geleden begon Anouk haar bijzondere bedrijf. 'Het ging eigenlijk als vanzelf, ik had geen vooropgezet plan om spiegels te gaan verkopen, integendeel. Ik had rechten gestudeerd in Leiden dus het was eigenlijk toeval,' verteld ze. Haar ouders hadden aan de Oudezijds Voorburgwal een oud pand waar ooit een tabakshandel gevestigd was met daarbinnen meer dan

De meeste exemplaren zijn 18de- of 19de-eeuws. Alleen strikt noodzakelijke restauraties worden in het atelier van Anouk Beerents verricht. Het patina blijft intact. Soms is de beschadiging aan lijst en ornament echter dramatisch. Vorige pagina's: in een oud fabriekspand aan de Amsterdamse Prinsengracht hangen en staan ruim 300 spiegels.

voldoende ruimte voor een beginnende ondernemster. Toen Anouk een keer in Brugge was, zag ze een mooie spiegel staan. Ze kocht hem en toen ze hem later op kwam halen, kocht ze er nog een en nam beide mee naar huis. 'Vrienden zagen ze staan en vroegen, "goh als je weer eens gaat, neem er voor mij dan ook een mee". En voor ik er ergin had, was ik bezig met handelen in spiegels. Tot mijn ouders hun huis bijna niet meer in of uit konden en ik moest verhuizen naar de fietsenstalling. Onervaren was ik natuurlijk nog wel in het begin. Ik kocht in op mijn gevoel, liet me leiden door wat ik mooi vond en wat niet. Door in het diepe te springen, leer je het snelst, maar gemakkelijk was het niet. Uiteindelijk kreeg ik persoonlijk steeds meer een voorkeur voor de Franse spiegels, leerde kwaliteit van imitatie te onderscheiden, werd steeds kritischer en kreeg inzicht in de stijlperiodes.'

Netwerk 'maar raken die spiegels nou nooit op, hoe vind je toch iedere keer weer zulke prachtige exemplaren?' vraag ik haar. 'Rondrijden, vragen, praten, in een café gaan zitten koffie drinken en tegen de barman zeggen dat je op zoek bent naar spiegels, zo ben ik begonnen adresjes te vinden,' vertelt Anouk enthousiast verder. Inmiddels heb ik natuurlijk mijn netwerk aardig opgebouwd. Ik ken handelaren, maar ook veel notarissen en andere contactpersonen. Die komen in contact met particuliere inboedels waar dikwijls antieke spiegels in zitten en tippen mij daarvoor. En daar gaat natuurlijk veel tijd in zitten, ik ben minimaal een week per maand in Frankrijk om te kijken, in te kopen en te laden, want ik neem alles meteen zelf mee, dat is juist het leuke. Daar hebben we onze auto speciaal op aangepast.

Dat vinden die Fransen ook prachtig in eerste instantie waren ze niet zo toegankelijk maar gaandeweg worden het zelfs vrienden. Ze weten dat

Anouk Beerents aan het werk in haar atelier: 'We werken in onze restauratie conserverend.' Aan het steekwerk en de ornamenten is te zien uit welke periode of welke contreien de spiegels stammen.

je te vertrouwen bent, dat er go ed zaken te doen valt en dat ik er serieus mee omga'.

Naast het in- en verkopen is Anouk gespecialiseerd in het restaureren van de beschadigde exemplaren. 'De techniek van restauratie heb ik mezelf eigen gemaakt in de afgelopen veertien jaar. Bovendien doe ik het niet alleen. Sinds zes jaar werkt Doménique Boon bij mij, die ooit als stagiaire begonnen is. Een zeer vakkundige assistente met engelengeduld. We werken converserend, dat wil zeggen dat wij proberen zo weinig mogelijk inbreuk op de authenticiteit te maken. We verrichten slechts de strikt noodzakelijke restauraties, om een stuk te behouden. Zo blijft de patina intact; de gerestaureerde en op nieuw bladgoud worden aangepast aan het bestaande patina,' vertelt Anouk verder.

'De materialen voor het restaureren haal ik eveneens uit Frankrijk, het is een secuur werk en behoorlijk tijdsintensief, maar heel bevredigend. Je maakt een mix van krijt en natuurlijk lijm, pâte noem je dat. Dat kun je modelleren, al dan niet aan de hand van een mal. Of je boetseert het uit de hand met als voorbeeld de ornamenten of de lijstdelen die nog heel zijn. Vervolgens wordt er een fijnkorrelige klei vermengd met dierlijke lijm of eiwit opgebracht. De kleur van die substantie, de bolus, is bepalend voor de kleurtoon van het daaroverheen aangebrachte bladgoud of –silver. Bovendien kun je daaraan herkennen waar de spiegels hoogstwaarschijnlijk zijn gemaakt. In België en Nederland werd meestal op een zwarte bolus verguld, in Frankrijk op een rode. Dat geeft een barok Bourgondisch uiterlijk, en daar houden de Fransen van. Als de pâte en bolus gedroogd zijn, breng je het bladgoud op, en vervolgens wordt er met speciale instrumenten gepolijst.

Reflectie In de achttiende en negentiende eeuw zijn er met name in Frankrijk enorm veel spiegels gemaakt. Het was niet alleen en voque maar had ook een praktisch motief. De huizen, kastelen en paleizen waren dikwijls erg donker, door gebruik te maken van spiegels creëerde men reflectie van licht zodat de zalen en kamers groter en lichter leken. Spiegels waren maatwerk. Dat verklaart de enorme diversiteit aan maten en modellen. Zo zijn er damspiegels (smalle hoge spiegels die tussen 2 ramen werden bevestigd), de boezemvullende oftewel de schouwmodellen met een sobere onderlijst, ronde spiegels uit damesboudoirs, en 'par clos' spiegels waarbij ook in de lijst zelf spiegels zijn verwerkt. De Fransen waren toonaangevend. Hun stijl en techniek werden gekopieerd door de Belgen, Italianen, Hollanders, tot zelfs de Russen aan toe. Aan het steekwerk of ornamenten kun je herkennen uit welke periode ze stammen en zelfs uit welke contreien. Zo zijn de spiegels uit de Provence eenvoudiger en soberder van stijl dan de Parijse spiegels.

Het spiegelglas is vooral heel bijzonder. De oudste spiegels zijn klein omdat men nog niet in staat was grote platte stukken te maken. Glazeniers bliezen een cilindervorm die werd opengesneden, vlakgebogen en gepolijst en voorzien van kwikzilver en tinfoel. Een buitengewoon inspannende en breekbare techniek waarvoor exorbitant hoge prijzen moesten worden betaald. 'Dat prachtig verweerde spiegelglas mag je natuurlijk nooit vervangen' zegt Anouk, die gruwet van het idee dat er mensen zijn die in een antieke spiegel het oude, verweerde glas vervangen door fabrieksmatig nieuw glas. Veel later, in 1687, kwam er in Frankrijk een doorbraak. Een glasblazer uit Orléans bleek in staat

De spiegels, die elkaar oneindig weerkaatsen, geven de ruimte een verrassende dimensie.

de glasmassa op een vlakke plaat te gieten en uit te rollen. Door het verbeteren van deze techniek werd het uiteindelijk mogelijk om grotere formaten te vervaardigen en kwamen spiegels langzaam maar zeker ook voor de 'gewone burgerij' binnen handbereik.

Dat Anouk een bezeten vakvrouw is, is duidelijk. 'Weet je wat zo leuk is,' zegt ze, 'veel mensen die een spiegel bij me hebben gekocht, komen later weer terug. Mensen hebben er iets mee.'

Een spiegel intrigeert, misschien dat ze daarom zo vaak een rol spelen in sprookjes en spookverhalen. Laatst werd ik gebeld door een bevriende handelaar of ik interesse had in een grote partij spiegelglas uit het paleis van Versailles. Natuurlijk had ik dat, moet je je eens indenken wat zich daar allemaal heeft afgespeeld!.

Anouk Beerents werkt uitsluitend op afspraak. Wanneer u haar atelier wilt bezoeken, kunt u de auto binnen parkeren wat in het centrum van Amsterdam natuurlijk wel zo praktisch is.

Anouk Beerents, Prinsengracht 467, Amsterdam
(eerst bellen:) 020-622 85 98 of 06-54 70 80 30